

ישראל עזרת

שנת הקהל

פרשת שמיו • גליון 176 • ה'תשפ"ג

יוצא לאור על ידי בית המדרש "החיים והשלום" ניו-יורק

פעלה קטנה שמביאה לקדשה רבה

נאמר בפרשתנו (יא, מג-מד) "...ולא תטמאו בהם ונטמתם בם. והתקדשתם והייתם קדשים" וגו'. ואמרו חז"ל (יומא טל ע"א), "תנו רבנן, אדם מטמא עצמו מעט - מטמאין אותו הרבה. מלמטה - מטמאין אותו מלמעלה. בעולם הזה - מטמאין אותו לעולם הבא. תנו רבנן, והתקדשתם והייתם קדשים, אדם מקדש עצמו מעט - מקדשין אותו הרבה. מלמטה - מקדשין אותו מלמעלה. בעולם הזה - מקדשין אותו לעולם הבא". הנה כי כן, חז"ל מדברים גם על התקדשות מועטת שבכחה להביא לסייע ממרום של קדשה רבה לאדם. דגמה לקדשה מועטת, כזאת שעשויה למשוך על האדם קדשה עליונה, נראה ללמד מהפסוק שהזכרנו "והתקדשתם והייתם קדשים פי קדוש אני" וגו'. ועל כך אמרו חז"ל במסכת ברכות (נג ע"ב) "אמר רב יהודה אמר רב, ואמרי לה במתניתא תנא, והתקדשתם - אלו מים ראשונים. והייתם קדושים - אלו מים אחרונים". וכו'. ומשמע שנטילת ידים ענינה קדושה, שהדוחה מצוה זו מטמאים אותו משמים. והדבק בה, זוכה לשפע קדשה ממרום. על מצוה זו אמרו חז"ל (סוטה ד ע"א) "אמר רבי זריקא אמר רבי אלעזר, כל המזולזל בנטילת ידים נעקר מן העולם". ועוד כהנה מאמרים רבים, בחקר המזולזל בנטילת ידים, שפוגע לעצמו בהורדת השפע ובפרנסה (עין שפת סב ע"ב ושלחן ערוך קנח, ט). ועוד כהנה, רחמנא ליצלן. ומדה טובה מרבה, שהנזקה בנטילת ידים, משפיע על עצמו טוב וברכה. ועין במסכת שבת (שם) שאמר רב חסדא, אני נטלתי את ידי במלא חפניים מים, ומשמים נתנו לי שכר מלא חפנים של טובות, כלומר של עשירות. ועין ב"שלחן הטהור" לרבי מקומראן זיע"א (סימן קנט סעיף יב) "כי אם ידעת צער וענש מי שאינו מדקדק הרבה בנטילת ידים, לא היית אוכל עד שתהיה בקי בכל חומרות של נטילת ידים, והיית זהיר בהן הרבה".

טמאה קלה שהביאה לטמאה חמורה
אמרו חז"ל (יומא פג ע"ב; וכן עין חילין קו ע"א) "מים ראשונים האכילו בשר חזיר. מים אחרונים הרגו את הנפש". השתלשלות הענינים הובאו ברש"י שם. וביתר הרחבה במדרש בפרשת בלק (מנחמא פרק טו; במדבר רבה כ, כא) ונעתיקי מהמדרש, "מעשה בחנני מישראל, שהיה מבשל בשר טהור ובשר חזיר ומוכר, שלא ירגישו בו שהוא יהודי. וכך היה מנהגו, כל מי

שנכנס לחנותו ולא נטל ידיו, יודע היה שהוא נכרי ונותן לפניו בשר חזיר. וכל מי שנוטל ידיו ומברך, יודע שהוא יהודי ומאכילו בשר טהור. פעם אחת נכנס יהודי לאכל שם ולא נטל ידיו, היה סבור בו שהוא נכרי, נתן לפניו בשר חזיר. אכל ולא ברך. בא לעשות עמו חשבון על הפת ועל הבשר, ובשר חזיר נמכר ביקר. אמר לו: יש לי עליך כך וכך מן בשר שאכלת, שחתיכה נמכר עשרה מנה. אמר לו: אתמול אכלתי אותה בשמנה, היום אתה רוצה ממני עשרה. אמר לו: זו שאכלת היום של חזיר היא. כיון שאמר לו כך, עמדו שערוותיו, נבהל ונחפו. אמר לו: בצנעה, יהודי אני ונתת לי בשר חזיר. אמר לו: תפח רוחך, כשראיתי שאכלת בלא נטילת ידים ובלא ברכה, הייתי סבור שאתה נכרי, מכאן שנו חכמים, מים הראשונים האכילו בשר חזיר. מים אחרונים הרגו את הנפש מעשה באדם אחד שאכל קטניות ולא נטל ידיו, ירד לשוק וידיו מטונפות מן הקטניות. ראה אותו חברו הלך ואמר לאשתו, אמר לי בעלה, סימן שאכל עכשו קטניות, שגרי לו אותה טבעת. נתנה לו. אחר שעה בא בעלה, אמר לה: היכן הטבעת. אמרה לו: בא פלוני בסימנים שלך ונתתיה לו. נתמלא חמה עליה והרגה. לפיכך אמרו חכמינו זכרונם לברכה, כל מי שאינו נוטל ידיו אחר המזון, כאלו הורג נפש. לכך הזהיר הקדוש ברוך הוא את ישראל, **שלא לפשע אפלו במצות קלות**, שנאמר: כי לא דבר רק הוא מכס (דברים לב, מז). **אפלו דבר מצוה שאתה רואה אותה ריקה וקלה, בה חיים ואריכות ימים**, דכתיב (שם) ובדבר הזה תאריכו ימים על האדמה. אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, אם שמרתם מצותי, אני מפיל שונאיםכם לפניכם, שנאמר (תהלים פא, יד-טו) לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו, כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי. **פיון שראה בלעם היאך ישראל משמרין את המצות הקלות, אמר מי יוכל לקלל את אלו? שהן משמרין מצותיו של הקדוש ברוך הוא, ושמו גלוף בהן.** ה' אלגיו עמו. המקללו, מקלל לעצמו, ששמו משתף בהן. התחיל הו"פ למשלים" וכו' - עין שם בהמשך המדרש, שכל התחבולות שעשה בלעם לקלל את ישראל, לא הצליח, והפך השם יתברך את הקללה לברכה. ורק כאשר יעץ להחטיא את ישראל, הצליח להביא עליהם אסונות, רחמנא ליצלן. הנה כי כן, אדם מקדש את עצמו, זוכה לשמירה מעלה מן השמים. וההפך ההפך רחמנא ליצלן.

מהפסוק הקדוש
"זרע שמשון"
לרבי שמשון חיים נחמני זיע"א

הפטרות שמיוני פסוק "מה נכבד היום" וכו' "ויאמר דוד אל מיכל, לפני ה' אשר בחר בי מאביך ומפל ביתו" וכו' ואמרו במד' ש"פחר ביי, ומאם בבית אביך. עכ"ל. וקשה מה צריך היה באן לדוד להלכין פניה כי מאם בבית אביה אם סוף סוף היא נתפונה לטובה, שמלך שמתחיל על כבודו אין כבודו מחול? ועוד מה ר"ל "וינקלתי עוד מוזאת והייתי שפלה" וכו' דמהו "עוד"? וי"ל דאמרו רז"ל מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול, מפני שלא היה בה שום דפי. ועוד אמרו, אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן קפה של שרצים תלויה לו מאחוריו ולכן אמר לה דוד אני מערבי שפל אני וקפת של שרצים תלויה מאחורי ודי בחר בי מפני כך ומאם בבית אביך מפני שלא היה בו שום דפי, אם כן, צריך אני להשפיל עצמי לפני ה' כי לפי האמת "וינקלתי עוד מוזאת" יש לי שפלות בעצמי יותר מזה שקפה של שרצים וכו'. ועי"ל שפונת מיכל הייתה לטובת דוד מפני שהייתה יודעת שבית אביה אבד ירושת המלכות, לפי ששאלו מחל על כבודו. ומעתה שראתה דוד מוחל על כבודו, הוזהרתו כדי שלא יאבד גם הוא המלכות כמו שארע לאביה ומשום חכי הכרח דוד להשיבה החלוק שיש בין מחילת הכבוד שעשה הוא למחילת הכבוד שעשה אביה, ששאלו מחל לאנשים המכונים את כבודו ולא היה ראוי לעשות כן, לפי שכבוד הפולחן הוא כבודו של הקב"ה שצונו בתורתו "שום תשים עליך מלך" שתהא אימתו עליה, אכל באן בדרך מחל על כבודו משום כבוד השכינה, כדאמרי' בס"פ אלו נאמרין מצוה שאני גבי אנריפס, וכתבו שם התוספות דבשמוחל על כבודו משום כבוד המצוה והתורה הינו כבוד השכינה ומראה בעצמו שאימת שכינה עליו והוא מוכן לקיים מצות מלך עולמים וכו', ועיי"ש וכן כתב הרמב"ם בפ"ב מהלכות מלכים הדרך שחלק לו הכבוד הגדול והפלתיבים בכבודו, כך צוהו להיות לבו בקרבו שפלה והינו מה שאמר הכתוב "ושחקתי לפני ה'" וכו' והייתי שפל בעיניו" וכו'.

הסרת חסימה קלה רבועות גדולות
והנה כאשר נשים לב להלכות מצוה כפירה זו שמכנינה את האדם לשפע העצום שישפיע עליו משמים [על דרך "אדם מקדש עצמו מעט - מקדשין אותו הרבה"] וכמו כן פוטר את בעיותיו גם בעניני גשמיות, כנזכר, נגלה שעל אף שאין

מדבר במשימה מסבכת כל עקר, אלא מעט שימת לב בעת קיום המצוה, רבים מבני אדם אינם מדקדקים בה. מספר שה' חזון איש זיע"א שיהיה בסעודת מצוה, וכאשר נגשו הקהל לטול את ידיהם, הראה לאחד ממקורביו, שמכל אותו צבור אף אחד לא נטל ידים בהלכה...

ועל פי הנראה, כדי לעכב את האדם מקדשתו וכדי למנוע ממנו שפע גשמי ורוחני, מבלבל אותו היצר הרע גם בדברים כאלו פשוטים. ועל האדם מטלת החובה ההלכית להתקדש, ולהתגבר על אותם 'קשיים' לא קשים שמערים עליו ב'רגעים מבהלים', כגון לפני האכילה.

נטילת ידים שמקדשה את הקצב

ונראה להביא בענין זה מעשה נורא, שמוכא בכמה מקומות משם האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זיע"א, שהגיע לידו הש"ס של רבי אביש פראנקפורטר זיע"א, ובאחת הדפים, בסמוך לדברי התוספות, מוכא מכתב יד קדשו בכהאי לישנא: "פרוש זה שמעתי מן ההרואג". ובשולי העמוד מגולל רבי אביש את ספורו של ה'הרואג' שממנו שמע את הבאור לדברי התוספות. ומעשה שהיה כן היה (הובא פאן בעבוד מספר "נפלאות הצדיקים). שנה אחת, ימים מספר לפני חג השבועות, שחטו בהמות רבות וכלן נמצאו טרפות. וכיון שבני העיר מצאו עצמם ללא בשר כשר לכבוד יום טוב, החלט לשלח את הקצב להביא בשר מן העיר הסמוכה.

הקצב הלך נודע כאיש ריק ובעל עברה גדול, ומשום כך חששו לסמך עליו, ושלחו עמו גם את השוחט המקומי, שיפקח עין וישיגת שהבשר שיגיע לקהלה יהיה בתכלית ההדור והקצב לא ימירונו בבשר טרפה תמורת בצע כסף. עליו הקצב והשוחט על העגלה ויצאו לדרך. בחלף כמה שעות נסיעה, החליטו לעצור, לסעד את לבם. אך אז התברר ששכחו להביא עמהם מים לנטילת ידים. המקום היה בלתי מישב. תחלה נסו למשוך את הזמן, עד שיגיעו לעיר, אך הרעב התגבר והציק להם עד מאד. והנה אותו קצב, על אף היותו בור ובעל עברות, החזיק

במצות נטילת ידים ונזהר כל ימיו שלא לאכול ללא נטילה. וגם בעת החליט שלא יאכל עד שימצא מים לטול את ידיו, ואמר לשוחט, פי ידוע לו שביער הסמוך נובע מעין מים. וכיון שהוא רעב ובלי נטילת ידים לא יאכל, מתכנן ללכת ליצר לטול את ידיו. השוחט התקשה למשמע אָזו, הרי מדבר במקום סכנה, היצר שורץ חיות על ארבע וגרוע מזה לסטים חיות אדם, שעלולים לחסל אותו. אך הקצב היה נחוש בדעתו לטול את ידיו במים פדת וכדין. גם כאשר הסביר לו השוחט שבמצבים כאלו יוכל לסמך על התרים מ'חידים של פריכת מפה על היד (עין שלחן ערוך אורח חיים קסג א) לא הסכים הקצב להסתמך על זה, אלא קפץ מן העגלה ורץ ליצר. השוחט נותר במקומו, חרד ודואג לשלומו של הקצב. ואמנם פעבור זמן קצר, למורת רוחו, התאמתו חששותיו ולקול צנחות שבקעו מן היצר הבין שאסון ארע לקצב, אך לא היה לאל ידו לעשות מאומה. בלב מלא צער האיץ השוחט בסוסים ותכף בהגיעו לעירה הסמוכה, פנה ל"הכרה קדישא" להודיע על הקצב שמטל ביצר. מצידים בנשק ובלווי כמה גברתנים עשו אנשי ה"הכרה קדישא" את דרכם למקום, שם אכן מצאו בסמוך למקור המים את גופתו של הקצב שפראי האדם רצחוהו נפש, וקברוהו פדין. מפאת הזמן הקצר שחלף מאז, לא נודע דבר הרצח בעיר.

הלילה ירד וכעבר כמה שעות, בחצי הלילה, התישב בחדרו הרב דמתא רבי אביש פראנקפורטר לעסק בתורה כמנהגו. והנה בעודו שקוע בסגיא שלפניו, לפתע הוא רואה בחדרו את הקצב של העירה. וכיון שאותו קצב היה מכר פפורק על וקל שבקלים, כאמור, התיחס אליו הגאון בקרירות ובאדישות וראה בבקור זה מטריד של בטול תורה. אך הקצב התחנן על נפשו ובקש מרבי אביש שישמע ויקשיב לדבריו ובקול ככי נסער ספר שהוא מת ביצר, וכאשר נשמתו עלתה לשמים דנו אותו לפי מעשיו, ולא זו בלבד אלא שהמקטרג חפץ להוסיף על הררי חטאי גם את הפשע הנורא של מאבד עצמו

לדעת, בכך שספן את חייו לנטילת ידים במקום לשמוע לשוחט ולכרוך את ידיו במפה, כפי שמוכא בהלכה. אמנם מאידך הסגור דורש מבית דין של מעלה לראות במעשיו מסירות נפש לקיים מצוה דרבנן, ובכח מסירות הנפש יש לפוטרו מכל חטאי. והחלט שההכרעה בענינו תהא כפי שיפסק רבי אביש - רבה של העיר. ועתה נפשו בבקשתו שהרב יוציא את דינו לטובה. רבי אביש התקשה לקבל את דבריו. מצד אחד מדבר בפורק על שימתן שמתלוצץ עליו, ומאידך נפרים דברי אמת, ותחננוניו נראים כנים ואמתיים. וגם יתכן שמדבר ברוח אחרת... החליט רבי אביש לבדוק את אמתת הענין ואמר לאותו קצב מת, שפינון שעתה הוא עמל בדברי התוספות וזה זמן ממשך שהוא מתקשה בהבנת דבריהם הקדושים, בזה יבחן, אם אמת בפיו, שבא ממתיבתא דרקייעא, יעלה שוב לשם ויאמר להם את קשיתו, והיה וישוב הנה עם התשובה שתניח את דעתו, סימן שאמת דבר ויעין בענינו האישי ויתן את חנות דעתו.

הקצב נעלם וכעבור זמן מה שב עם תשובה. התשובה השביעה רצונו של הגאון הצדיק והאמין שאכן מדבר בקצב המקומי. ובהפירו אותו כבור ועם הארץ בתכלית, ידע שמקור התשובה ממתיבתא דרקייעא, ולא יתכן שתשובה עמוקה כל כך תהא פרי הגיונו הנבער של הקצב. באותו מעמד צדד רבי אביש בסגור שיהודי שמוסר את נפשו על מצוה אחת ונהרג עליה, קונה את עולמו.

יהי רצון שנופה לטהר ולהתקדש בקדשה עליונה ונופה לקבל את התורה בשמחה וברצון ובטוב לבב.

יהיו הדברים והתועלת מהם לעלוי נשמת מרת אמי שושנה בת טובה עליה השלום הכ"מ, רוח השם תניחנה בגן עדן עם שאר מנוחי ישראל. אמן פן יהי רצון.

משיחות הפגידים שליט"א

הגיש משה אליהו ש. (טל' 050.4125671)

שבת שלום ומבשר

נפלאות הבורא ית"ש

מה רבו מעשיך ה' בלום בהנמה עשית

למה יש מבעלי חיים שאוכלים בשר?

במרחבי המדבריות והיערות מצויים בעלי חיים רבים. פאשר אלו מתים והופכים לפגרים, באים בעלי החיים ומחסלים את הבשר טרם יתעפש הפגור ויזהם את הסביבה; תחלה באים הטורפים מקרב החיות ואוכלים את חלקי הבשר הגדולים והחיצוניים. את חלקי הבשר שנותרו בעמק הגויות, לשם לא הגיעו מלתעות הטורפים, ינקרו ויאכלו הטורפים בעלי הכנף, שבהתאם למקור ששם להם הבורא ית"ש, יגיעו לבשר שבמקומות הצרים בין העצמות. וכפי שהערנו ישנם סוגי מקור שונים לבעלי הכנף, ובהתאם לזה יחדרו לעמק גוית הנבלה, דרך מקורם השנון והמתאים לצרכים אלו. את חלקי הבשר שנותרו יחסלו החרקים הקטנים. והעצמות שנותרו יתפכו לרשן לטובת האדמה. בסדר זה ובדרכים כאלו ואחרות שמר הבורא ית"ש את עולמו בנקיונו ומנע מבשר הנבלות שישארו במקום ויתעפשו וירקיבו, ובכך הגן על בריותו מפני זהום האויר והתפשטות מחלות, שהיו עלולות לבוא אלמלא חסלו הטורפים את הנבלה.

עצה לקבלת התפלות

"...וכן אמר זקני הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א, מפני מה אנו רואים שתלמידי חכמים לומדי תורה אינם נענים בתפלתם ולא מוהני להם זכות תורתם, הטעם הוא מאחר שלומדים בהפקחה, דהינו, שעקר עסק שיש להם עם התורה הוא רק בשעת תלמוד, ובשעומדים מן הספר מסיחים דעתם מן התורה, שאינם דבוקים בתורה תמיד בכל עת, אשר על כן אינו עומד להם זכות תורתם שהשם ית' ישמע ויענה לתפלתם, עכדח"ק" (פסקות אלעזר"ף פ' קלף).